

 KURT DE HAEN &
 TANJA DE LANDTSHEER
 VMB ACCOUNTANTS &
 BELASTINGCONSULENTEN

ZORG DAT DE FISCUS DE VOORDELEN VAN UW CASH-POOLING NIET AFROOMT

Cash is king!, een adagium dat door de treasurymanager hoog in het vaandel wordt gedragen. Een veel gebruikte en populaire techniek in treasury is die van cash pooling. Dit is lang niet meer het privilege van grote, globaal opererende multinationals, maar de techniek is voor quasi alle bedrijven toegankelijk. Eerder in CFO Magazine kwam al aan bod dat *cash pooling* ook een nuttig en krachtig instrument geworden is voor kleine en middelgrote ondernemingen door de fel toegenomen automatisering en het sterk drempeverlagend productaanbod van tal van financiële dienstverleners. Het is echter belangrijk de fiscale aspecten van cash pooling goed onder de loep te nemen om de voordelen die cash pooling u kan opleveren niet door de fiscus te laten afromen

VOOR EEN GOED BEGRIIP: WAT IS CASH POOLING ?

Cash pooling is in essentie een techniek waarbij aanwezige debet- of creditsaldi op rekening-courant ("R/C") met elkaar worden "gecombineerd" om debet- dan wel creditinterest te berekenen. Dat kan op diverse manieren gebeuren zoals we later zullen illustreren.

Uit deze definitie rolt gelijk een fundamenteel voordeel van Cash pooling. In de praktijk stel je met name vaak vast dat verschillende (Belgische dan wel buitenlandse) bedrijven werken met elk hun eigen R/C die allen versnipperd zijn over meerdere banken en meestal ook voor allerhande doeleinden worden aangewend. In heel wat gevallen leidt dit tot zowel operationele als kostenefficiëntie. Immers, vaak zijn de rentevoorwaarden van die R/C aldus individueel genegotieerd met de bank. Precies daarom valt de aan de bank verschuldigde debetrente dikwijls duurder uit en is de bancaire creditrente doorgaans minder attractief dan wanneer de Groep "als Groep" het financieringsdossier in *globo* met de bank zou hebben besproken. Inderdaad, door het thesauriedossier "globaal" aan te kaarten met de bank zal je wellicht betere rentevoorwaarden kunnen onderhandelen. Bovendien zal je zodoende niet alleen interessante schaalvoordelen op het vlak van prijszetting kunnen genieten, maar zal de rapportering over de dagdagelijkse kasaldi vermoedelijk van die aard zijn dat je "als Groep" een betere *helicopter view* over je algemene liquiditeitspositie verkrijgt.

CASH POOLING MET TRANSFER VAN LIQUIDITEITEN

Cash pooling kan diverse vormen kan aannemen. Een fundamenteel onderscheid voor de fiscale analyse is te weten of dit thesauriebeheer al dan niet een fysische overdracht van de liquiditeiten vergt.

Als er inderdaad een fysische cash overdracht is, spreken we in het jargon over *zero-balancing* ("ZBA") dan wel *target-balancing* ("TBA"). Bij ZBA (of *sweeping*) wordt op het einde van iedere dag het reële R/C debet- of creditsaldo van elke Cash pooling deelnemer op nul gezet en dus daadwerkelijk overgeschreven naar (of gespijsd door) een centrale Master Account van de Pool Leader. Het verschil met TBA is dat, in het laatste geval, de individuele R/C van een deelnemer elke dag nog een te definiëren minimumsaldo zal behouden als een soort van buffer voor werkkapitaal.

Als gevolg van zulke dagelijkse cash transfers hebben de individuele deelnemers (met een overschot op hun R/C) een vordering op de Pool Leader daar waar de deelnemers met een tekort een schuld op deze partij hebben. Uiteraard kan dat van dag tot dag variëren. Feit is wel dat het globale dage-

lijkse beschikbare liquiditeitsaldo zich op de Master Account zal bevinden. Door een prijsnegotiatie op groepsniveau zal de aan de bank te betalen debetrente, dan wel de genoten creditrente wellicht attractiever voor de Groep uitvallen dan de optelsom van de individuele credit- dan wel debetrenten. Zie tabel ter illustratie.

Deze Groep heeft een globaal cash overschot van 600, maar een uitgaande cash-flow van 1. Globaal genomen zou de Groep dus *excess cash* kunnen beleggen. Toch betaalt de Groep de bank!

Welnu, als de Groep met de bank zou overeenkomen dat alle betrokken vennootschappen met deze bank zullen werken en dat alle saldi bij die bank daarenboven op een Master Account zullen worden gecentraliseerd, is de kans reëel dat die bank om commerciële redenen zal instemmen met een Master Account creditrente van bijvoorbeeld 2,25% en een Master Account debetrente van bijvoorbeeld 3%. Alsdan ontvangt de Groep die dag 13,5 van de bank.

CASH POOLING ZONDER TRANSFER VAN LIQUIDITEITEN

Wanneer de liquiditeiten dagelijks niet daadwerkelijk naar een centrale Master Account worden overgezet, spreken we van *notional pooling* (of "rentecompensatie"). Deze Cash pooling techniek behelst veeleer een vorm van "interestaanpassing": voor alle deelnemende R/C gebeurt een "virtuele" (of "notionele") interestafrekening waarbij alle R/C debet- en creditsaldi "fictief" worden gesaldeerd. De uitkomst hiervan wordt nadien getoetst aan de optelsom van de reële interestafrekeningen over de respectievelijk individuele R/C (zonder Cash pooling). Het verschil in afrekening heet het Cash pooling voordeel. Dit wordt herverdeeld onder de verschillende deelnemers in verhouding tot de individuele R/C saldi. De bank zal het Cash pooling voordeel doorgaans aan de Pool Leader overmaken die nadien moet instaan voor een faire herverdeling ervan onder de deelnemers. Bij gebrek aan reële cash transfers ontstaan er geen schulden of vorderingen van de deelnemers t.o.v. de Pool Leader.

FISCAL HAMVRAAG: "WIE IS DE POOL LEADER?"

Uit wat voorafgaat, blijkt zonder meer dat een uitermate belangrijke rol is weggelegd voor de Pool Leader. Inderdaad, het is deze partij die in de praktijk de strategische en

Deelnemer	R/C saldo	Debet/credit rente	Cash-flow
A	+1000	2%	+20
B	(600)	3,5%	(21)
C	400	1,5%	+6
D	(200)	3%	(6)

De Pool Leader heeft de cruciale rol om het cash pooling voordeel op een fiscaal aanvaardbare manier te herverdelen.

commerciële gesprekken zal aanknopen met de bank en moet instaan voor het algemeen thesauriebeheer. Dit omvat een juiste herverdeling van het Cash pooling voordeel onder de deelnemers, wat ook de aard is van het weerhouden Cash pooling systeem. Vanuit fiscaal oogpunt is de herverdeling van het Cash pooling voordeel een fundamenteel aspect van ieder concreet Cash pooling opzet teneinde de fiscus niet toe te laten de financiële voordelen van het Cash pooling initiatief af te romen. Inderdaad, wanneer het Cash pooling voordeel niet op een faire manier wordt herverdeeld onder de deelnemers, komt de Groep zeer vermoedelijk in aanvaring met de transfer pricing regelgeving van de diverse betrokken landen wat uiteraard tot correcties van de belastbare basis van de deelnemers in die landen kan leiden. Dit is minder een zorg wanneer de instrumenterende bank het Cash pooling voordeel “onmiddellijk” zou kunnen reflecteren in de individuele debet- en creditrenten van de R/C van de individuele deelnemers. Doch, onze praktijkervaring wijst uit dat dit geen evidentie is. Vandaar de cruciale rol van de Pool Leader om het Cash pooling voordeel op een fiscaal aanvaardbare manier te herverdelen.

Dit aandachtspunt is extra van belang als de Pool Leader is gevestigd in een land met een aantrekkelijk fiscaal regime voor zulke functionaliteit. Denk maar aan België (met

voorheen het regime van het coördinatiecentrum en nu de notionele interestaf trek), Zwitserland, Nederland, Luxemburg, Ierland, enz. Niettemin zal in de praktijk soms ook in een concreet geval de overheersende financiële/commerciële markt (bijvoorbeeld Duitsland, UK of Frankrijk) de locatie van de Pool Leader aanwijzen.

FISCAAL VERDEDIGBARE INTRA-GROEP CASH POOLING RENTE

Vermits zeker in het geval van ZBA en TBA vorderingen en schulden tussen enerzijds de deelnemers en anderzijds de Pool Leader ontstaan, rijst de vraag welk onderling rentetarief fiscaal aanvaardbaar is. Uiteraard is dit geval per geval te beoordelen in functie van de concrete omstandigheden. Vaak wordt zulke rente afgestemd op objectieve markttarieven zoals Euribor of Libor. Doch, omdat Cash pooling vaak overnight transacties betreft, zien we ook regelmatig de EONIA als referentierente. Doorgaans wordt een winstslag toegevoegd aan deze basistarieven, gelet op de precieze functionaliteit (bijvoorbeeld garantieverplichtingen) van de Pool Leader dan wel het risicoprofiel van de transactie. Een degelijke intra-groep overeenkomst is hoe dan ook een absolute noodzaak.

Vanuit fiscaal oogpunt mag niet uit het oog verloren worden dat een “interest” in essentie de vergoeding is wegens een terbeschik-

kingstelling van kapitaal. Welnu, in Cash pooling dossiers wordt aan een deelnemer met een negatief saldo wel eens een korting op een bancaire debet-rente verleend als Cash pooling voordeel. Zulke korting heet een “ristorno”. Afhankelijk van hoe dit alles is verwoord in de Cash pooling overeenkomst zijn er argumenten om te stellen dat geen bronheffing over een “ristorno” verschuldigd is omdat er ter zake geen terbeschikkingstelling van kapitaal is.

ANDERE FISCALE EN OPERATIONELE AANDACHTSPUNTEN ...

Zonder in detail te treden, vestigen we er de aandacht op dat in heel wat landen een intra-groep rentebetaling slechts fiscaal aftrekbaar is wanneer een bepaalde verhouding schuld/eigen vermogen (een zogenaamde thin capitalization ratio) is nageleefd. Binnen een Cash pooling context moet hier zeker oog voor zijn. Immers, als de Cash pooling schuld van een deelnemer de ratio in zijn land overschrijdt, is de excessieve rente pakweg fiscaal verworpen of wordt hij zelfs mogelijks als een dividenduitkering aangemerkt. Dit kan dan weer een ander tarief aan bronheffing als gevolg hebben. Ook het loutere feit dat binnen de Groep “waarborgen” voor schulden worden verstrekt, kan volstaan om zulke thin cap regel uitwerking te laten kennen.

Bronheffing over betaalde interest kan zowel tot een voorfinancierings- als tot een permanente kost aanleiding geven. Vandaar het belang tijdig na te gaan of er geen verlaagde bronheffing dan wel een vrijstelling voorhanden is en wat de formaliteiten zijn. Een foute toepassing van de bronheffingsregelgeving in de bronstaat wordt lokaal wellicht ook gepenaliseerd.

In sommige landen (bijvoorbeeld Frankrijk) is er de verplichting om een Cash pooling project tijdig aan de lokale fiscus te melden. In andere landen (bijvoorbeeld Oostenrijk) kan een Cash pooling project dan weer bepaalde indirecte belastingen verschuldigd maken. Ook moet erover gewaakt worden dat Cash pooling een betrokken deelnemer niet tot een “gemengd btw-belastingplichtige” maakt wat tot een (onverwachte) btw-kost kan leiden.

In de marge geven we ten slotte nog mee dat sommige landen notional pooling zelfs verbieden en dat in geval van cross-currency pooling de fiscale aspecten van wisselkoersverschillen in ogenschouw te nemen zijn.

